

Asia: VN/9183/2021

Edustajakannedirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmämietinnöstä ja toteaa seuraavaa.

Kieltotoimenpiteet

Liikenne- ja viestintävirasto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana ja selkeänä ehdotusta, jonka mukaan kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista säädettäisiin erillislaissa. Virasto pitää hyvänä myös ehdotusta, jonka mukaan uudella lailla ei puututtaisi eri lakeihin sisältyviin kieltotoimenpiteitä koskeviin menettelyihin. Uusi laki kumoaisi rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain (kieltomenettelylaki), jossa säädetään suomalaisten viranomaisten ja kuluttajajärjestöjen oikeudesta panna asia vireille toisessa ETA-valtiossa sieltä peräisin olevan lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi.

Traficom on yksi voimassa olevan kieltomenettelylain mukaisista viranomaisista, joka voi panna vireille kieltokanteen toisessa jäsenvaltiossa kieltomenettelylain kattamilla aloilla. Uutta lakia kieltotoimenpiteitä koskevasta edustajakanteesta sovellettaisiin edustajakannedirektiivissä tarkoitettuihin kieltotoimenpiteitä koskeviin sekä kotimaisiin että rajat ylittäviin edustajakanteisiin. Traficom olisi kuluttaja-asiamiehen, KKV:n, Energiaviraston, Finanssivalvonnan, Fimean, Valviran, tietosuojavaltuutetun ja Tukesin ohella toimivaltainen viranomainen edustajakanteen nostoon sekä kotimaisissa että rajat-ylittävissä edustajakanteissa.

Mietinnössä todetun mukaan uudessa laissa kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista säädettäisiin lähtökohtaisesti sellaisten kieltojen ja oikaisuvelvoitteiden määrittämisestä, joita voidaan nykyäänkin asettaa voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Ehdotuksesta ei käy ilmi, mitä kieltokanteelta tarkalleen ottaen edellytetään. Traficomien ymmärryksen mukaan sillä on voimassa

olevan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) ja liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) nojalla mahdollisuus määrätä edustajakannedirektiivin tarkoittamia kieltotoimenpiteitä myös voidessaan velvoittaa säännöksiä rikkonutta tahoa korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, sillä direktiivissä käsitettä käytetään hyvin laajassa merkityksessä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään. Säännökset eivät kuitenkaan mahdollista asian vireille panoa toisessa ETA-valtiossa sieltä peräisin olevan lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi.

Traficom kiinnittää huomiota siihen, että toimivalta edustajakannedirektiivin mukaisissa asioissa on merkittävästi laajempi kuin kumottavaksi ehdotetussa, kieltokannedirektiiviin perustuvassa kieltomenettelylaissa. Huomioon ottaen kieltokanteiden soveltamisalan laajennus ja mahdollisuus kieltokanteen nostamiseen myös toisessa ETA-valtiossa voi ehdotuksella olla vaikutuksia viranomaisen toimintaan, rahoitukseen ja resursseihin.

Traficom kiinnittää huomiota myös siihen, että sen toimivalta direktiivin kattamilla aloilla ei kaikilta osin pidä sisällään kuluttajansuojaan tähtäviä tehtäviä. Esimerkiksi tieliikenteen markkinavalvontatehtävät perustuvat yksinomaan tuotteiden vaatimusten mukaisuuden ja tuoteisiin liittyvien riskien valvontaan (tuotevalvonta). Kuluttajien oikeuksien ja etujen valvonta olisi täysin uusi valvonta-alue, johon virastolla ei tältä osin ole osaamista saati resursseja. Asian jatkovalmistelussa tulisi tarkemmin arvioida ehdotuksen viranomaisvaikutuksia.

Ehdotuksen perusteella oikeutettu yksikkö voisi panna vireille edustajakanteen (kieltokanne) valvontavaltaansa kuuluvassa asiassa. Ehdotuksessa olisi hyvä selkiyttää toimivallan jakoa tilanteessa, jossa useammalla kuin yhdellä viranomaisella on vireillepano-oikeus tai eri viranomaiset valvovat samaa säädöstä vain tietyiltä osin. Mietinnössä todetun mukaisesti Traficom valvoo kuluttaja-asiamiehen ohella muun muassa matkustajien oikeuksia. Mietinnön mukaan Traficomin yksinomaisessa valvonnassa olisi vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeuksia koskevien säännösten noudattaminen. Kuluttaja-asiamiehen ja Traficomin toimivallan jakautumista matkustajien oikeuksia koskevien asetusten valvonnan osalta ei mietinnössä ole muilta osin avattu.

Matkustajien oikeuksia koskevat viranomaisten toimivallan jakoa koskevat säännökset sisältyvät liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 4 momenttiin. Liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 4 momentin perusteella kuluttaja-asiamies valvoo liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 2 momentissa mainittujen EU:n matkustajien oikeuksia koskevien asetusten noudattamista yleisesti kuluttajamatkustajien osalta. Liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 4 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto puolestaan valvoo liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 2 ja 3 momentissa mainittujen asetusten noudattamista yleisesti liikematkustajien ja vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeuksien osalta.

Traficom kiinnittää huomiota myös siihen, että mietinnössä on mainittu, että edustajakannedirektiivin liitteessä I luetelluista asetuksista ja direktiiveistä Traficom

valvontavaltaan kuuluisi (osittain tai kokonaan) säädös nro 3 (Neuvoston asetus (EY) N:o 2027/97, annettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa). Mietinnössä jää epäselväksi, mihin Traficomien valvontatoimivalta Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 säännösten noudattamisen osalta perustuu. Liikenteen palveluista annetun lain 186 §:n 2 tai 3 momentissa kyseistä asetusta ei mainita.

Hyvitysmenettelyt

Mietinnön mukaan hyvitystoimenpiteistä säädettäisiin ryhmäkannelaissa, johon tehtäisiin direktiivin edellyttämät muutokset. Kuluttajaryhmän puolesta kanteen voisi nostaa kuluttaja-asiamies tai oikeutetuksi yksiköksi nimettävä yhdistys. Virasto pitää kuluttaja-asiamiehelle ehdotettua toimivaltuutta kannatettavana ottaen huomioon kuluttaja-asiamiehen nykyiset toimivaltuudet ja vankka kokemus kuluttajan etujen suojaamisessa. Virasto kannattaa myös oikeutetuksi yksiköksi nimettävän yhdistyksen mahdollisuutta ryhmäkanteen - kuten myös edellä esitetyn kieltokanteen nostamiseen. Tämä on linjassa direktiivin kanssa, joka painottaa kuluttajajärjestöjen aktiivista ja ensisijaista roolia direktiivin tavoitteiden toteuttamisessa.

Virta Päivi-Maria
Liikenne- ja viestintävirasto